

Geliş Tarihi/Received: 05.09.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 15.01.2022

DOI: 10.29228/roljournal.57323

KANO VE GÜREŞ SPORCULARININ DOPİNG VE ERGOJENİK DESTEK HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

 Dr. Öğr. Üyesi Ezgi SAMAR

Artvin Çoruh Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
E-Posta: ezgi@artvin.edu.tr

 Dr. Cuma ECE

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü
E-Posta: cumaece@subu.edu.tr

ÖZET

Kano ve güreş gibi müsabaka sporlarında rakibe üstünlük sağlamak ve performansı artırmak için doping ve ergojenik desteklere yönelim gittikçe artmaktadır. Bu çalışmanın amacı kano ve güreş sporcularının doping ve ergojenik destek hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir. Çalışmaya Türkiye'nin çeşitli illerinden (Artvin, Trabzon, Adana, Sakarya, Şanlıurfa) kano (39) ve güreş (61) branşlarından toplam 100 gönüllü sporcu katılmıştır. Çalışmada demografik özelliklerin yanı sıra Eröz (2007) tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Anketin $\alpha=0.916$ güvenilir olarak bulunmuştur. Veriler yüzde ve frekans analizi ile çözümlenmiştir. Sporcuların %83'ü erkek, %17'si kadın; %10'u ilköğretim, %69'u lise ve %21'i üniversite mezunu; gelir durumlarında %19'u 1000-1500 TL, %22'si 1501-3000 TL, %29'u 3001-5000 TL, %30'u 5000 TL ve üzeri; spor yaşlarında %36'sı 1-3 yıl, %30'u 4-7 yıl, %22'si 8-11 yıl %12'si 12 yıl ve üzeri; %17'si TOHM (Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi) geçmişi var, %83'ü TOHM geçmişi yok; %61'i güreş, %39'u kano ve %42'si gençler, %34'ü yıldızlar, %24'ü büyükler kategorisinde olduğu tespit edilmiştir. Sporcular sporda doping ve kullanılan doping çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili 1. soruya 'katılıyorum', 2. soruya 'kesinlikle katılıyorum', 3-4-9. sorulara 'kesinlikle katılmıyorum', 5-6-7-8-10-11. sorulara 'kararsızım' cevabını vermiş olup; ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeyleri sorularında ise 1-2-3-4-5-8 ve 11. sorulara 'kesinlikle katılmıyorum', 6. soruya 'katılmıyorum', 7- 9 ve 10. sorulara 'kararsızım' cevabını vermişlerdir. Kano sporcuları ifadelerle ilgili 1-2. sorulara 'katılıyorum' diğer ifadelerle 'kesinlikle katılmıyorum' cevabını vermiş olup; güreş sporcuları ise ifadelerle ilgili 1. soruya 'katılıyorum', 2. soruya 'kesinlikle katılıyorum' diğer ifadelerle 'kararsızım' cevabını vermişlerdir. Sporcular dopingin tercih edilme nedenleri soru maddelerine yüksek oranda 'kesinlikle katılmıyorum' cevabını vermişlerdir. Kano sporcuları ifadelerle ilgili 1-2-3-4-5-8 ve 11. sorulara 'kesinlikle katılmıyorum', 6. soruya 'katılıyorum-katılmıyorum', 7- 9 ve 10. sorulara 'kararsızım' cevabını vermiş olup; güreş sporcuları ise ifadelerle ilgili 1-2-3-4-5. sorulara 'kesinlikle katılmıyorum', 11. soruya 'kesinlikle katılmıyorum-katılmıyorum' 6. soruya 'katılmıyorum', 8. soruya 'kesinlikle katılmıyorum-kararsızım' 7- 9 ve 10. sorulara 'kararsızım' cevabını vermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Doping, ergojenik destek, güreş, kano

DETERMINING THE OPINIONS OF CANOA AND WRESTLING ATHLETES ON DOPING AND ERGOGENIC SUPPORT

ABSTRACT

In competitive sports such as canoeing and wrestling, the tendency to doping and ergogenic supports is increasing to gain superiority over the opponent and increase performance. This study aimed to determine the opinions of canoe and wrestling athletes about doping and ergogenic support. A total of 100 volunteer athletes from various cities of Turkey (Artvin, Trabzon, Adana, Sakarya, Şanlıurfa) from canoeing (39) and wrestling (61) branches participated in the study. In addition to demographic characteristics, a questionnaire consisting of 55 questions in total prepared by Eröz (2007) was used in the study. The $\alpha=0.916$ of the questionnaire was found to be reliable. The data were analyzed by percentage and frequency analysis. It was found that 83% of the athletes were male, 17% were female; 10% of the participants were in primary school, 69% was in high school and 21% was university graduate; in income status, 19% were had between 1000-1500 TL, 22% were had between 1501-3000 TL, 29% were had between 3001-5000 TL, 30% were had 5000 TL and above; in sports experience, 36% were in their 1-3

years, 30% were in 4-7 years, 22% were in 8-11 years, 12% were 12 and more. Moreover, 17% of athletes had a history of TOHM, 83% did not have a history of TOHM; 61% wrestling, 39% canoeing and 42% juniors, 34% stars, 24% seniors. Regarding the level of knowledge of the athletes about doping in sports and the types of doping used, "I agree" to the 1st question, 'absolutely agree' to the 2nd question, "absolutely disagree" to the 3-4-9. questions, "neutral" to the 5-6-7-8-10-11 were given to the questions. In the questions of knowledge and level of use about ergogenic aid, participants answered "absolutely disagree" to questions 1-2-3-4-5-8 and 11, "disagree" to question 6, and "neutral" to questions 7-9 and 10. Canoe athletes answered 'I agree' to questions 1-2 about the statements and 'Absolutely disagree' to the other statements; wrestling athletes answered "I agree" to the 1st question about the statements, "absolutely agree" to the 2nd question, and "neutral" to the other statements. Athletes gave a high percentage of "Absolutely disagree" answers to the questions on the reasons for choosing doping. Canoe athletes answered, 'absolutely disagree' to questions 1-2-3-4-5-8 and 11, 'agree-disagree' to question 6, and 'neutral' to questions 7-9 and 10; wrestling athletes, on the other hand, 'absolutely disagree' to questions 1-2-3-4-5, 'absolutely disagree-disagree' to question 11, 'disagree' to question 6, and 'absolutely disagree-neutral' to question 8 and they answered 'neutral' to questions 7-9 and 10.

Keywords: Canoeing, doping, ergogenic support, wrestling

GİRİŞ

Bir su sporu olan kano sportif kayıklarla kısa kürek kullanılarak yapılan bir spor branşıdır. Genel olarak kano (canoe) ve kayak (kayak) olarak ikiye disiplinli vardır. Bu disiplinler, kullanılan teknenin ve küreğin şekli bakımından yine teknenin ebatı bakımından ve sporcunun kürek çekerken tekne içindeki durumu açısından farklılık göstermektedir (Akça ve Müniroğlu, 2006). Dinamik denge özelliğinin gelişimi kano branşı açısından önemlidir (Demir, 2020) ve bünyesinde kuvvet, dayanıklılık, teknik yeterlilik, fiziksel uygunluk, motivasyon ve en önemlisi yarış stratejisi gibi müsabakayı kazanmada oldukça etkili olan faktörleri barındıran bir mücadele sporudur (Diafas ve ark., 2011). Bu yapısından dolayı rekabet oldukça stresli geçmekte antrenman planı, teknik çalışmalar, sağlıklı beslenme ve psikolojik etmenler ön plana çıkmaktadır (Werthner, 2019). İnsanlık tarihindeki en eski spor branşlarından biri olan güreş ise bir mücadele sporu olmakla beraber iki insanın bedensel ve zihinsel güçlerini kullanarak birbirlerine üstünlük sağlamak amacıyla yapılmaktadır. Diğer bir ifadeyle iki güreşçinin minder üzerinde herhangi bir araç kullanmadan belirli kurallar çerçevesinde yaptıkları spor branşıdır (Şahin, 2005: s.20-30). Geleneksel bir spor olan güreş aerobik ve anaerobik dayanıklılık, güç, kuvvet, esneklik, sürat, çabukluk, denge, reaksiyon ve strateji gibi üst düzey sportif performans ve kontrol gerektirmektedir (Yıldırım ve ark., 2019). Güreş Türk toplumlarında çok sevilen bir branştır ve günümüze kadar yansıyan yağlı, aba, şalvar, kemer ve karakucak güreşleri gibi farklı şekilleri vardır (Yıldırım, 2000).

Sağlıklı, düzenli ve dengeli beslenme vücudun ihtiyaç duyduğu kadar besin öğesinin vücuda alınmasıdır (Ersoy, 2011: s.1-5). Sporcu beslenmesi söz konusu olduğunda ise akla ilk gelen sporcular üst düzey antrenman yapan ve elit sporculardır. Özellikle müsabaka sporlarında beslenme performansın artırılmasında ve geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Beslenme programları sporcuların yaş, cinsiyet, vücut ağırlığı gibi demografik özelliklerinin yanı sıra

yaptıkları spor branşına, bu branşta profesyonel mi yoksa amatör mü olduklarına, hatta oyundaki pozisyonuna göre bile farklılık göstermektedir (Arslan, 2018: s.1-9). Sporcular temelde kuvvet, dayanıklılık, hız ve becerilerini artırmak; fiziksel ve mental kapasitelerini geliştirmek için bazı besin desteklerini kullanmaya ihtiyaç duymaktadırlar (Bloodworth, 2010). Ergojenik destek performans artışı sağlayan ve günlük rutin beslenmeye ek olarak alınan besin öğelerinin sıvı, toz ve tablet formunda hazırlanmasıyla oluşan organizma da besleyici, psikolojik, fizyolojik, kimyasal ve mekanik anlamda etki sağlayabilen maddeler olarak tanımlanmaktadır (Argan ve Köse, 2009). Bu bağlamda değerlendirildiğinde ergojenik desteklerin önemi her geçen gün artmış, performans artışına yardımcı olabileceğine yönelik çeşitli araştırmalar üzerine yoğunlaşmıştır. Kaldı ki son yıllarda iş yükünün artması, uzun süreli ve yoğun çalışma ortamları ve hayatta karşılaşılan zorluklarla birlikte sağlıklı yaşamın öneminin artması artık bireyleri destek maddelere yönlendirmektedir (Karagözlü ve Bayarer, 2004). Her ne amaçla kullanılırsa kullanılsın ergojenik desteklerin temel amacı performansı geliştirmek, iyileştirmek ve hızlandırmaktır. Fizyolojik etkilerine baktığımızda ise yorgunluğu geciktirdiği, kas kasılmaları için yakıt oluşturduğu ve kalp-dolaşım sisteminin etkili çalışmasına katkı sağladığı bilinmektedir (Özmerdivenli, 2005). Bu ürünler yaşa, cinsiyete ve hastalık durumuna göre değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle gerekli kan tahlillerinden sonra doktor gözetiminde kullanılmalıdır. Ergojenik destekler besinsel yardımcıları, fizyolojik yardımcıları, mekanik-biyomekanik yardımcıları, farmakolojik yardımcıları ve psikolojik yardımcıları olarak sınıflandırılmaktadır (Pehlivan, 2005: s.15-62).

Kullanımı tamamen kısıtlı olan besin maddeleri ve yöntemler doping olarak adlandırılmaktadır (Lüschen, 2008). Doping genel olarak sporunun bizzat kendisi ya da spor paydaşlarının yönlendirmesiyle fizyolojik ya da psikolojik performansın artırılması ve aynı zamanda hastalık veya sakatlık gibi durumların tedavi edilmesinde kullanılan doğal olmayan yollardan alınan sentetik maddelerdir (Dinçer, 2010:7). Sporda doping kullanımı sporun tarihi kadar eskidir. 2000 Sydney Olimpiyatlarından sonra faaliyete geçen Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA)'nın amacı doping kontrol programları geliştirmek, dopingden koruyucu eğitim faaliyetleri düzenlemek, analiz için bilimsel teknik standartların ve yöntemlerin uygulanmasını sağlamak, kullanılan ilaçların yasaklı listesine dahil olup olmayacağını bir doktora danışarak tespit edip listeyi yayınlamaktır. Ülkemizde dopingsiz spora katkı sağlamak amacıyla WADA sözleşmesini imzalamış ve dopinge mücadelede ne kadar kararlı olduğunu göstermiştir (Atasü ve Yücesir, 2004: s.20). Kullanımı yasak olan doping maddeleri uyarıcılar (kafein, kokain, amfetamin, efedrin), narkotik analjezikler, anabolik maddeler, beta bloke ediciler, beta-2

agonistler, diüretikler ve peptid hormanlar (insan koryonik gonadotropini, adreno korkikotrofik hormon, büyüme hormonu, eritropoetin) iken kullanımı yasak olan doping yöntemleri ise oksijen taşınmasını artıran yöntemler (kan dopingi, modifiye hemoglobin ürünleri), kimyasal ve fiziksel uygulamalar ve gen dopingi olarak sınıflandırılmaktadır (Çınar ve ark., 2007).

Gerek geleneksel gerekse modern toplumlarda rakibe üstünlük sağlamak oldukça önemlidir. Çünkü spor artık amatör ruhtan uzaklaşmış çok ciddi bir rant ve maddi kazanç dönüşmüştür. Bu durumda sporcularda ne pahasına olursa olsun kazanma amacı oluşmuştur. Her ne kadar bu durum sporcuları olimpizm felsefesinden yani erdemli ya da ahlaklı insan yaratma idealinden uzaklaştırırsa da daha önce kırılmış rekorları kırmanın gittikçe zorlaşması, rekor için saliselerin, milimlerin, gramların önem kazanması, sporun yapılışına uygun olmayan yöntemlerin kullanılmasına yol açmaktadır (Yıldırım ve Şahin, 2019). Kullanılan bu maddeler ve yöntemler sporcularda ciddi sağlık problemlerine neden olmakta hatta ölüme bile sonuçlanmaktadır. Doping hemen hemen tüm branşlarda kullanılsa da kano ve güreş gibi müsabaka sporlarında daha çok tercih edilmektedir. Çünkü müsabaka sporlarında beslenme ve performans arasında sebep-sonuç ilişkisi vardır ve maksimum performansın yolu sağlıklı ve düzenli beslenmeden geçmektedir (Güler, 2004). Her ne kadar sporculardan rakibine zarar vermeden, eşit şartlarda, fair-play kavramını gözeterek yarışması beklense de maalesef spor paydaşlarının da etkisiyle yasaklı madde kullanımı her geçen gün artmaktadır. Sporcuların eğitimsel anlamda konuyla ilgili bilgilendirilmesi; spor ahlakı ve etik kültürü oluşturulması oldukça önem arz etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; kano ve güreş sporcularının doping ve ergojenik destek hakkındaki görüşlerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırma grubu

Çalışma nicel bir araştırma olup Türkiye'nin çeşitli illerinden (Artvin, Trabzon, Adana, Sakarya, Şanlıurfa) kano (39) ve güreş (61) sporuyla ilgilenen 100 sporcunun gönüllü katılımıyla yapılmıştır.

Tablo 1. Sporcuların demografik özellikleri

Değişkenler	Kategori	F	%
Cinsiyet	Kadın	17	17,0
	Erkek	83	83,0
Öğrenim durumu	İlköğretim	10	10,0
	Lise	69	69,0
	Üniversite	21	21,0
Gelir durumu	1000-1500 tl	19	19,0
	1501-3000 tl	22	22,0
	3001-5000 tl	29	29,0
	5000 tl ve üzeri	30	30,0
Spor yaşı	1-3 yıl	36	36,0
	4-7 yıl	30	30,0
	8-11 yıl	22	22,0
	12+ üzeri	12	12,0
TOHM geçmişi	Evet	17	17,0
	Hayır	83	83,0
Branş	Güreş	61	61,0
	Kano	39	39,0
Kategori	Gençler	34	34,0
	Yıldızlar	42	42,0
	Büyükler	24	24,0
Toplam		100	100,0

Sporcuların demografik özellikleri incelendiğinde; çalışmaya 100 kişi katılmış olup %83'ü (n=83) erkek, %17'si (n=17) kadın, %10'u(n=10) ilköğretim, %69'u(n=69) lise ve %21'i (n=21) üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların gelir durumu değerlendirildiğinde; %19'u (n=19) 1000-1500 tl, %22'si (n=22) 1501-3000 tl, %29'u (n=29) 3001-5000 tl, %30' (n=30) 5000 tl ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların spor yaşı değerlendirildiğinde; %36'sı (n=36) 1-3 yıl, %30'u (n=30) 4-7 yıl, %22'si (n=22) 8-11 yıl %12 (n=12) 12 ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların tohm geçmişi değerlendirildiğinde; %17'si (n=17) evet, %83'ü (n=83) hayır olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların %61'i (n=61) güreş, %39'u (n=39) kano branşından olduğu tespit edilmiştir. Sporcuların %34'ünü (n=34) gençler, %42'sini (n=42) yıldızlar, %24'ü (n=24) büyüklerden olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından çalışmada etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmadığından uygun bulunmuştur (Karar sayı no: E-18457941-050.99-10654).

Veri toplama araçları

Çalışmada Eröz (2007) tarafından hazırlanan toplamda 55 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formu toplamda 55 sorudan oluşmuş olup 7'si demografik özellikler,8'i

dopingin tercih edilme nedenleri, 11'i doping hakkındaki bilgi düzeyleri, 11'i doping konusundaki görüşleri, 7'si dopinge yönlendirmeye sebep olan etkenlerin derecesi, 11'i ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeyleri ile ilgilidir. Çalışmada sporda doping ve kullanılan doping (yasaklı madde) çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri (11) ve ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeyleri (11) olmak üzere toplamda 22 soru kullanılmıştır. Anketin SPSS'de $\alpha=0,05$ düzeyinde yapılan güvenilirlik testinde (reliability analysis); $\alpha=0.916$ güvenilir olarak bulunmuştur. Anket formu google-form üzerinde düzenlendikten sonra sosyal medya aracılığıyla araştırmanın duyurusu yapılarak uzaktan gönüllü katılımlı olarak yapılmıştır.

Verilerin analizi

Anket verileri SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiş olup verilerin değerlendirilmesinde yüzde ve frekans analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Sporda doping ve kullanılan doping (yasaklı madde) çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Doping hakkında yeterli bir bilgiye sahibim.	n %	14 14,0	14 14,0	22 22,0	34 34,0	16 16,0
2. Dopingin sağlığa büyük zararları vardır	n %	9 9,0	9 9,0	9 9,0	24 24,0	49 49,0
3. Sporda en çok uyarıcılar (Kafein, Kokain vb.) kullanılmaktadır.	n %	27 27,0	21 21,0	21 21,0	23 23,0	8 8,0
4. Sporda en çok narkotik analjezikler (Morfin vb.) kullanılmaktadır.	n %	35 35,0	24 24,0	30 30,0	10 10,0	1 1,0
5. Sporda en çok anabolik-androjenik steroidler kullanılmaktadır.	n %	26 26,0	23 23,0	29 29,0	19 19,0	3 3,0
6. Sporda en çok beta bloke ediciler kullanılmaktadır	n %	29 29,0	20 20,0	39 39,0	12 12,0	--- ---
7. Sporda en çok peptid hormonlar (Eritropoetin, Büyüme hormonu vb.) kullanılmaktadır.	n %	31 31,0	17 17,0	36 36,0	14 14,0	2 2,0
8. Sporda en çok maskeleyici ajanlar kullanılmaktadır	n %	30 30,0	15 15,0	45 45,0	8 8,0	2 2,0
9. Sporda en çok kanabinoidler (marihuana, esrar) kullanılmaktadır.	n %	43 43,0	23 23,0	30 30,0	4 4,0	--- ---
10. Sporda en çok kortikosteroidler kullanılmaktadır.	n %	33 33,0	21 21,0	39 39,0	5 5,0	2 2,0
11. Sporda en çok anti-östrojenik aktivite ajanlar kullanılmaktadır.	n %	30 30,0	24 24,0	36 36,0	7 7,0	3 3,0

Tablo 2 incelendiğinde; sporcuların 1. ifadeye %34'ünün “**katılıyorum**” dediği; 2. ifadeye %49'unun “**kesinlikle katılıyorum**” dediği; 3. ifadeye %27'sinin, 4. ifadeye %35'inin, 9. ifadeye %43'ünün “**kesinlikle katılmıyorum**” dediği; 5. ifadeye %29'unun, 6. ifadeye %39'unun, 7. ifadeye %36'sının, 8. ifadeye %45'inin, 10. ifadeye %39'unun, 11. ifadeye %36'sının “**kararsızım**” dediği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Sporcuların ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeylerinin dağılımları

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Ergojenik yardım kullanıyorum.	n %	48 48,0	24 24,0	18 18,0	7 7,0	3 3,0
2. Ergojenik yardım hakkında yeterli bilgiye sahibim.	n %	37 37,0	30 30,0	15 15,0	12 12,0	6 6,0
3. Müsabaka öncesi ergojenik yardım alıyorum.	n %	47 47,0	27 27,0	18 18,0	4 4,0	4 4,0
4. Farkında olmadan ergojenik yardım kullandım.	n %	47 47,0	29 29,0	18 18,0	5 5,0	1 1,0
5. Antrenörümün verdiği ilaçları içeriğini bilmeden kullanırım.	n %	50 50,0	28 28,0	16 16,0	3 3,0	3 3,0
6. Müsabakaya çıkmadan önce hipnoz ve motivasyon tekniklerinden yararlanıyorum.	n %	19 19,0	28 28,0	23 23,0	21 21,0	9 9,0
7. Ergojenik yardım doping olarak sayılmaktadır.	n %	19 19,0	25 25,0	47 47,0	8 8,0	1 1,0
8. Ergojenik yardımlardan besinsel yardımcıları kullanıyorum. (kreatin, karnitin, amino asit vb.)	n %	32 32,0	28 28,0	26 26,0	13 13,0	1 1,0
9. Ergojenik yardımların kullanımı yasaldır.	n %	18 18,0	17 17,0	45 45,0	17 17,0	3 3,0
10. Ergojenik yardımcıları gerektiğinde kullanılmalıdır.	n %	21 21,0	19 19,0	41 41,0	14 14,0	5 5,0
11. Kullandığım ergojenik yardımcıların yan etkilerine maruz kaldım.	n %	47 47,0	26 26,0	19 19,0	6 6,0	2 2,0

Tablo 3 incelendiğinde; sporcuların 1. ifadeye %48'inin, 2. ifadeye %37'sinin, 3. ifadeye %47'sinin, 4. ifadeye %47'sinin, 5. ifadeye %50'sinin; 8. ifadeye %32'sinin; 11. ifadeye %47'sinin “kesinlikle katılmıyorum” dediği; 6. ifadeye %28'inin “katılmıyorum” dediği; 7. ifadeye %47'sinin, 9. ifadeye %45'inin, 10. ifadeye %41'inin “kararsızım” dediği tespit edilmiştir.

Tablo 4. Kano sporcularının sporda doping ve kullanılan doping (yasaklı madde) çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Doping hakkında yeterli bir bilgiye sahibim.	n %	6 15,4	4 10,3	10 25,6	11 28,2	8 20,5
2. Dopingin sağlığa büyük zararları vardır	n %	4 10,3	1 2,6	7 17,9	11 28,2	16 41,0
3. Sporda en çok uyarıcılar (Kafein, Kokain vb.) kullanılmaktadır.	n %	13 33,3	7 17,9	6 15,4	10 25,6	3 7,7
4. Sporda en çok narkotik analjezikler (Morfin vb.) kullanılmaktadır.	n %	18 46,2	9 23,1	9 23,1	3 7,7	--
5. Sporda en çok anabolik-androjenik steroidler kullanılmaktadır.	n %	14 35,9	9 23,1	10 25,6	5 12,8	1 2,6
6. Sporda en çok beta bloke ediciler kullanılmaktadır	n %	16 41,0	9 23,1	13 33,3	1 2,6	--
7. Sporda en çok peptid hormonlar (Eritropoetin, Büyüme hormonu vb.) kullanılmaktadır.	n %	19 48,7	5 12,8	14 35,9	1 2,6	--
8. Sporda en çok maskeleyici ajanlar kullanılmaktadır	n %	17 43,6	6 15,4	15 38,5	1 2,6	--
9. Sporda en çok kanabinoidler (marihuana, esrar) kullanılmaktadır.	n %	23 59,0	8 20,5	8 20,5	--	--
10. Sporda en çok kortikosteroidler kullanılmaktadır.	n %	18 46,2	9 23,1	11 28,2	1 2,6	--
11. Sporda en çok anti-östrojenik aktivite ajanlar kullanılmaktadır.	n %	18 46,2	9 23,1	10 25,6	2 5,1	--

Tablo 4 incelendiğinde; sporcuların 1. ve 2. ifadeye %28,2'sinin **“katılıyorum”** dediği; 3. ifadeye %33,3'ünün, 4. ifadeye %46,2'sinin, 5. ifadeye %35,9'unun, 6. ifadeye %41'inin, 7. ifadeye %48,7'sinin, 8. ifadeye %43,6'sının, 9. ifadeye %59'unun, 10. ifadeye %46,2'sinin, 11. ifadeye %46,2'sinin **“kesinlikle katılmıyorum”** dediği tespit edilmiştir.

Tablo 5. Güreş sporcularının sporda doping ve kullanılan doping (yasaklı madde) çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Doping hakkında yeterli bir bilgiye sahibim.	n 8 % 13,1	10	16,4	12	19,7	23 37,7
2. Dopingin sağlığa büyük zararları vardır	n 5 % 8,2	8	13,1	3,3	21,3	33 54,1
3. Sporda en çok uyarıcılar (Kafein, Kokain vb.) kullanılmaktadır.	n 14 % 23,0	14	23,0	24,6	21,3	5 8,2
4. Sporda en çok narkotik analjezikler (Morfin vb.) kullanılmaktadır.	n 17 % 27,9	15	24,6	34,4	11,5	1 1,6
5. Sporda en çok anabolik-androjenik steroidler kullanılmaktadır.	n 12 % 19,7	14	23,0	31,1	23,0	2 3,3
6. Sporda en çok beta bloke ediciler kullanılmaktadır	n 13 % 21,3	11	18,0	42,6	18,0	--- ---
7. Sporda en çok peptid hormonlar (Eritropoetin, Büyüme hormonu vb.) kullanılmaktadır.	n 12 % 19,7	12	19,7	36,1	21,3	2 3,3
8. Sporda en çok maskeleyici ajanlar kullanılmaktadır	n 13 % 21,3	9	14,8	49,2	13,1	1 1,6
9. Sporda en çok kanabinoidler (marihuana, esrar) kullanılmaktadır.	n 20 % 32,8	15	24,6	36,1	6,6	--- ---
10. Sporda en çok kortikosteroidler kullanılmaktadır.	n 15 % 24,6	12	19,7	45,9	6,6	2 3,3
11. Sporda en çok anti-östrojenik aktivite ajanlar kullanılmaktadır.	n 12 % 19,7	15	24,6	42,6	8,2	3 4,9

Tablo 5 incelendiğinde; sporcuların 1. ifadeye %28,2'sinin **“katılıyorum”** dediği; 2. ifadeye %54,1'sinin **“kesinlikle katılıyorum”** dediği; 3. ifadeye %24,6'sının, 4. ifadeye %34,4'ünün, 5. ifadeye %31,1'inin, 6. ifadeye %42,6'sının, 7. ifadeye %36,1'sinin, 8. ifadeye %49,2'sinin, 9. ifadeye %36,1'inin, 10. ifadesine %45,9'unun, 11. ifadeye %42,6'sının **“kararsızım”** dediği tespit edilmiştir.

Tablo 6. Kano sporcularının ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeylerinin dağılımları

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Ergojenik yardım kullanıyorum.	n 21 % 53,8	8	20,5	5	12,8	2 3 5,1 7,7
2. Ergojenik yardım hakkında yeterli bilgiye sahibim.	n 17 % 43,6	11	28,2	6	15,4	3 2 7,7 5,1
3. Müsabaka öncesi ergojenik yardım alıyorum.	n 22 % 56,4	8	20,5	6	15,4	3 --- 7,7 ---
4. Farkında olmadan ergojenik yardım kullandım.	n 22 % 56,4	11	28,2	4	10,3	2 --- 5,1 ---
5. Antrenörümün verdiği ilaçları içeriğini bilmeden kullanırım.	n 24 % 61,5	11	28,2	4	10,3	--- --- --- ---
6. Müsabakaya çıkmadan önce hipnoz ve motivasyon tekniklerinden yararlanıyorum.	n 6 % 15,4	10	25,6	9	23,1	10 4 25,6 10,3
7. Ergojenik yardım doping olarak sayılmaktadır.	n 12 % 30,8	6	15,4	20	51,3	1 --- 2,6 ---
8. Ergojenik yardımlardan besinsel yardımcıları kullanıyorum. (kreatin, karnitin, amino asit vb.)	n 14 % 35,9	12	30,8	8	20,5	4 1 10,3 2,6
9. Ergojenik yardımların kullanımı yasaldır.	n 10 % 25,6	5	12,8	18	46,2	5 1 12,8 2,6
10. Ergojenik yardımcıları gerektiğinde kullanılmalıdır.	n 10 % 25,6	6	15,4	16	41,0	4 3 10,3 7,7
11. Kullandığım ergojenik yardımcıların yan etkilerine maruz kaldım.	n 26 % 66,7	5	12,8	6	15,4	2 --- 5,1 ---

Tablo 6 incelendiğinde; sporcuların 1. ifadeye %53,8'inin, 2. ifadeye %43,6'sının, 3. ifadeye %56,4'ünün, 4. ifadeye %56,4'ünün, 5. ifadeye %61,5'inin, 7. ifadeye %35'inin, 11. ifadeye %66,7'sinin “kesinlikle katılmıyorum” dediği; 6. ifadeye %25,6'sının “katılmıyorum” ve “katılıyorum” dediği; 7. ifadeye %51,3'ünün, 9. ifadeye %46,2'sinin, 10. ifadeye %41'inin “kararsızım” dediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Güreş sporcularının ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeylerinin dağılımları

İfadeler	n/%	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Ergojenik yardım kullanıyorum.	n %	27 44,3	16 26,2	13 21,3	5 8,2	--- ---
2. Ergojenik yardım hakkında yeterli bilgiye sahibim.	n %	20 32,8	19 31,1	9 14,8	9 14,8	4 6,6
3. Müsabaka öncesi ergojenik yardım alıyorum.	n %	25 41,0	19 31,1	12 19,7	1 1,6	4 6,6
4. Farkında olmadan ergojenik yardım kullandım.	n %	25 41,0	18 29,5	14 23,0	3 4,9	1 1,6
5. Antrenörümün verdiği ilaçları içeriğini bilmeden kullanırım.	n %	26 42,6	17 27,9	12 19,7	3 4,9	3 4,9
6. Müsabakaya çıkmadan önce hipnoz ve motivasyon tekniklerinden yararlanıyorum.	n %	13 21,3	18 29,5	14 23,0	11 18,0	5 8,2
7. Ergojenik yardım doping olarak sayılmaktadır.	n %	7 11,5	19 31,1	27 44,3	7 11,5	1 1,6
8. Ergojenik yardımlardan besinsel yardımcıları kullanıyorum. (kreatin, karnitin, amino asit vb.)	n %	18 29,5	16 26,2	18 29,5	9 14,8	--- ---
9. Ergojenik yardımların kullanımı yasaldır.	n %	8 13,1	12 19,7	27 44,3	12 19,7	2 3,3
10. Ergojenik yardımcıları gerektiğinde kullanılmalıdır.	n %	11 18,0	13 21,3	25 41,0	10 16,4	2 3,3
11. Kullandığım ergojenik yardımcıların yan etkilerine maruz kaldım.	n %	21 34,4	21 34,4	13 21,3	4 6,6	2 3,3

Tablo 7 incelendiğinde; sporcuların 1. ifadeye %44,3'ünün, 2. ifadeye %32,8'inin, 3. ifadeye %41'inin, 4. ifadeye %41'inin, 5. ifadeye %42,6'sının “kesinlikle katılmıyorum” dediği, bunun yanında 11. ifadeye %34,4'sinin “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum” dediği; 6. ifadeye %29,5'inin “katılmıyorum” dediği; 8. ifadeye %29,5'inin “kesinlikle katılmıyorum” ve “kararsızım” dediği; 7. ifadeye %44,3'ünün, 9. ifadeye %44,3'ünün, 10. ifadeye %41'inin “kararsızım” dediği tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Spor bünyesinde rekabet ve mücadele barındırmaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde herhangi bir branşta profesyonel anlamda başarı sağlamak oldukça önem arz etmektedir. Sporcular rekorlar kırmak, tarihe ismini yazdırmak ve kazanmak için yoğun antrenman programlarının yanı sıra iyi bir beslenme programı da yapmak zorundadırlar. Performanslarını artırmak ve yorgunluk-halsizlik gibi olumsuz etmenlerden uzak durmak için bir kısmı yasaklı olan ergojenik desteklere olduğu gibi tamamı yasaklı olan doping madde ve yöntemlerine de yönelmektedirler. Özellikle mücadele sporlarından olan kano ve güreş gibi branşlarında bu durum daha çok gözlenmektedir (Werthner, 2019). Maalesef bu durum sporcular arasındaki eşitliği ortadan kaldırdığı gibi fair-play kavramına da ters düşmektedir. Bu bağlamda çalışmada

kano ve güreş sporcularının doping ve ergojenik destek hakkındaki görüş ve bilgi düzeylerinin belirlenmesini amaçlamış bulunmaktayız.

Sporda doping sorularından; “Doping hakkında yeterli bilgiye sahibim” ifadesine sporcuların “Doping hakkında yeterli bir bilgiye sahibim” ifadesine sporcuların %34’ü ‘katılıyorum’ cevabını vermiştir. Ağırbaş’ın (2002) yaptığı çalışmada atletizm genç milli takımı sporcularına ‘doping nedir biliyor musunuz?’ sorusu yöneltilmiş ve %75’i hayır, %25’i ise evet cevabını vermişlerdir. “Dopingün sağlığa büyük zararları vardır” ifadesine sporcuların % 49’u ‘kesinlikle katılıyorum’, kanocuların %28,2’si ‘katılıyorum’ ve güreşçilerin %54.1 ‘i ‘kesinlikle katılıyorum’ cevabını vermişlerdir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %26,7’si ‘kesinlikle katılıyorum’, %20,8’i ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 46,7’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. “Sporda en çok uyarıcılar (Kafein, Kokain vb.) kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve kanocular yüksek oranda ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiş olup, güreşçiler ise %24,6 oranında ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %55’i ‘kesinlikle katılıyorum’, %14,2’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 14,2’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir. Ayrıca Bozkurt ve ark. (2006) tarafından yapılan başka bir çalışmada ‘sporcular hangi ilaç çeşidini kullanmaktadır?’ sorusuna %53,2 oranında uyarıcılar cevabı verilmiştir. “Sporda en çok narkotik analjezikler (Morfin vb.) kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve kanocular yüksek oranda ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiş olup, güreşçiler ise %34,4 oranında ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların % 12,5’i ‘kesinlikle katılıyorum’, %66,7’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve %14,2’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. “Sporda en çok kanabinoidler (marihuana, esrar) kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve kanocular yüksek oranda ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiş olup, güreşçiler ise %36,1 oranında ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. “Sporda en çok anabolik-androjenik steroidler kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve kanocular yüksek oranda ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiş olup, güreşçiler ise %31,1 oranında ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Cirelli ve ark., (1992) tarafından yapılan bir anket çalışmasında sporcuların %27,16 oranında yasal olmayan madde kullandıkları tespit edilmiş olup bu ilaçların genellikle steroid türü ilaçlar olduğu gözlenmiştir. “Sporda en çok beta bloke ediciler kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve güreşçiler yüksek oranda ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup, kanocular ise %35,9 oranında ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir. “Sporda en çok peptid hormonlar (Eritropoetin, Büyüme hormonu vb.) kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve güreşçiler yüksek oranda ‘kararsızım’

cevabını vermiş olup, kanocular ise % 48,7 oranında ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %5,8’i ‘kesinlikle katılıyorum’, %46,7’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve %19,2’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir. “Sporda en çok maskeleyici ajanlar kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve güreşçiler yüksek oranda ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup, kanocular ise %43,6 oranında ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir. “Sporda en çok kortikosteroidler kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve güreşçiler yüksek oranda ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup, kanocular ise %46,2 oranında ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir. “Sporda en çok anti-östrojenik aktivite ajanlar kullanılmaktadır” ifadesine sporcular ve güreşçiler yüksek oranda ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup, kanocular ise %46,2 oranında ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir.

Ergojenik yardım sorularından; “Ergojenik yardım kullanıyorum” ifadesine sporcuların %48’i ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Eröz (2007) milli düzeyde atletizm, güreş, judo ve halter sporcularıyla yaptığı çalışmada sporcuların % 58,3’ü ‘kesinlikle katılıyorum’, % 29,2’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 8,3’ünün ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Güler ve ark., (2004) yaptıkları bir diğer çalışmada üst düzey sporcuların %49,2’sinin besinsel ergojenik yardımcılardan faydalandıklarını tespit etmişlerdir. Yine Şenel ve ark., (2004) farklı bireysel branşlardaki üst düzey sporcuların %55’i ergojenik yardımcılarını kullandıklarını belirtmişlerdir. “Ergojenik yardım hakkında yeterli bilgiye sahibim” ifadesine sporcuların %37’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların % 17,5’i ‘kesinlikle katılıyorum’, % 50,8 ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 25’inin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir. Yine benzer şekilde Şenel ve ark., (2004) yaptıkları çalışmada sporcuların %72,5 oranında ergojenik yardımcılar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. “Müsabaka öncesi ergojenik yardım alıyorum” ifadesine sporcuların %47’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir. “Farkında olmadan ergojenik yardım kullandım” ifadesine sporcuların %47’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir. “Antrenörümün verdiği ilaçları içeriğini bilmeden kullanırım” ifadesine sporcuların %50’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %4,2’si ‘kesinlikle katılıyorum’, % 52,5’i ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 11,7’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir. “Müsabakaya çıkmadan önce hipnoz ve motivasyon tekniklerinden yararlanıyorum” ifadesine; sporcuların %28’inin “katılmıyorum” dediği, güreşçilerin %29,5’inin “katılmıyorum” dediği ve kanocuların %25,6’sının “katılmıyorum” ve

“katılıyorum” dediği tespit edilmiştir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %30,8’i ‘kesinlikle katılıyorum’, % 48,3’ü ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 11,7’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Şenel ve ark., (2004) yaptıkları çalışmada sporcuların %34,2’sinin müsabakaya çıkmadan önce antrenör ve bir başkasından hipnoz ya da motivasyon telkinleri aldıklarını, %45’inin bazen %20,8’inin ise hiç almadıklarını belirtmişlerdir. “Ergojenik yardım doping olarak sayılmaktadır” ifadesine sporcuların %47’si ‘kararsızım’ cevabını vermiştir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %7,5’i ‘kesinlikle katılıyorum’, %29,2’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 56,7’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla benzerlik göstermektedir. “Ergojenik yardımlardan besinsel yardımcılar kullanıyorum (kreatin, karnitin, amino asit vb.)” ifadesine sporcuların %32’si ‘kesinlikle katılmıyorum’, güreşçilerin %29,5’i “ kesinlikle katılmıyorum-kararsızım” ve kanocuların %35’inin “ kesinlikle katılmıyorum” dediği tespit edilmiştir. “Ergojenik yardımların kullanımı yasaldır” ifadesine sporcuların %45’i ‘kararsızım’ cevabını vermiştir. Eröz’ ün (2007) yaptığı çalışmada sporcuların %25’i ‘kesinlikle katılıyorum’, %14,2’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ ve % 51,7’sinin ‘kararsızım’ dediği tespit edilmiştir. Bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermektedir. “Ergojenik yardımcılar gerektiğinde kullanılmalıdır” ifadesine sporcuların %41’i “kararsızım” cevabını vermiştir. Son olarak “Kullandığım ergojenik yardımcıların yan etkilerine maruz kaldım” ifadesine sporcuların %47’si “kesinlikle katılmıyorum”, güreşçilerin %34,4’ü ‘kesinlikle katılmıyorum-katılmıyorum’ ve kanocuların %66,7’si ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiştir.

SONUÇ

Sporcuların %83’ü erkek, %17’si kadın; %10’u ilköğretim, %69’u lise ve %21’i üniversite mezunu; gelir durumlarında %19’u 1000-1500 tl, %22’si 1501-3000 tl, %29’u 3001-5000 tl, %30’u 5000 tl ve üzeri; spor yaşlarında %36’sı 1-3 yıl, %30’u 4-7 yıl, %22’si 8-11 yıl %12’ si 12 yıl ve üzeri; %17’si TOHM (Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi) geçmişi var, %83’ü TOHM geçmişi yok; %61’i güreş, %39’u kano ve %42’si gençler, %34’ü yıldızlar, %24’ü büyükler kategorisinde olduğu tespit edilmiştir. Sporcular sporda doping ve kullanılan doping çeşitleri hakkındaki bilgi düzeyleri ile ilgili 1. soruya ‘katılıyorum’, 2. soruya ‘kesinlikle katılıyorum’, 3-4-9. sorulara ‘kesinlikle katılmıyorum’, 5-6-7-8-10-11. sorulara ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup; ergojenik yardım hakkında bilgi ve kullanma düzeyleri sorularında ise 1-2-3-4-5-8 ve 11. sorulara ‘kesinlikle katılmıyorum’, 6. soruya ‘katılmıyorum’, 7- 9 ve 10. sorulara ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Kano sporcuları ifadelerle ilgili 1-2. sorulara ‘katılıyorum’ diğer ifadelere ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermiş olup; güreş sporcuları

ise ifadelerle ilgili 1. soruya ‘katılıyorum’, 2. soruya ‘kesinlikle katılıyorum’ diğer ifadelerle ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Sporcular dopingin tercih edilme nedenleri soru maddelerine yüksek oranda ‘kesinlikle katılmıyorum’ cevabını vermişlerdir. Kano sporcuları ifadelerle ilgili 1-2-3-4-5-8 ve 11. sorulara ‘kesinlikle katılmıyorum’, 6. soruya ‘katılıyorum-katılmıyorum’, 7- 9 ve 10. sorulara ‘kararsızım’ cevabını vermiş olup; güreş sporcuları ise ifadelerle ilgili 1-2-3-4-5. sorulara ‘kesinlikle katılmıyorum’, 11. soruya ‘kesinlikle katılmıyorum- katılmıyorum’ 6. soruya ‘katılmıyorum’, 8. soruya ‘kesinlikle katılmıyorum-kararsızım’ 7- 9 ve 10. sorulara ‘kararsızım’ cevabını vermişlerdir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, diğer tüm branşlarda da sporculara ve spor paydaşlarına doping ve ergojenik desteklerle ilgili eğitim seminerleri düzenlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağırbaş, İ. (2002). Atletizm genç milli takımının masaj-sauna-vitamin-mineral-doping üzerine bilgi düzeyleri, spora başlamalarında ve süresince etki eden faktörler, *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Seminer Kitabı, Poster Bildiri, Antalya*.
- Akça, F. ve Müniroğlu, S. (2006). Türk erkek milli takımı durgunsu kayakçılarının somatotip özelliklerinin incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 43-47.
- Argan, E. ve Köse, H. (2009). Sporcu besin desteklerine yönelik tutum ve faktörleri: Fitness merkezi katılımcıları üzerine bir araştırma. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 152-164.
- Arslan, A. (2018). *12-18 yaş arası güreş ve judo branşı sporcularının beslenme alışkanlıklarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi, İstanbul.
- Atasü, T. ve Yücesir, İ. (2004). *Dopingin tarihçesi. Doping ve Futbolda Performans Artırma Yöntemleri*, (ed: Atasü T.), Form Reklam Hizmetleri, İstanbul.
- Bloodworth, A. J., Petroczi, A., Bailey, R., Pearce, G. & McNamee, M.J. (2010). *Doping and supplementation: The attitudes of talented young athletes. Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, Swansea University School of Human and Health Sciences, UK.
- Bozkurt, İ., Pepe, K. & Eröz, M. F. (2006). Beden eğitimi spor yüksekokulu ve bölümlerinde okuyan öğrencilerin ilaç (doping) hakkındaki bilgi düzeyleri ve düşüncelerinin araştırılması, *9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, Nobel Yayın Dağıtım, Muğla*.
- Cirelli, E., Okatan, T., Dünder, U. & Hacıoğlu, S. (1992). Doping kullanımını üzerine bir araştırma. *Atletizm Bilim ve Teknolojisi Dergisi*, 2(5), *Türk Spor Vakfı Yayını, Onlar Ajans Matbaacılık, Ankara*.
- Çınar, V., Öztürk, E. M., Kebin, Ş. & Yazıcı, G. (2007). Doping ve sporcularda kullanımı. *Atatürk Journal Physical Education and Sport Sciences*, 1-9.
- Demir, A. (2020). Durgunsu kanoya özgü denge antrenmanlarının dinamik denge üzerine etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 145-151.

- Diafas, V., Dimakopoulou, E., Diamanti, V., Zelioti, D. & Kaloupsis, S. (2011). Anthropometric characteristics and somatotype of Greek male and female flatwater kayak athletes. *Biomedical Human Kinetics*, 3, 111-114.
- Dinçer, N. (2010). *Elit sporcuların doping hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği A.B.D., Konya.
- Eröz, M.F. (2007). *Milli düzeyde atletizm, güreş, judo ve halter yapan sporcuların doping ve ergojenik yardım hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi ve bilgi düzeylerinin belirlenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D., Kütahya.
- Ersoy, G. (2011). *Egzersiz ve spor yapanlar için beslenme*. 4.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Güler, D., Gökdemir, K. & Günay, M. (2004). Türkiye’de üniversitelerarası spor oyunlarına katılan futbolcuların ergojenik yardımcıları hakkındaki bilgileri ve kullanma düzeyleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(3), 37-78.
- Güler, D., Şenel, Ö., Çolak, M., Dönmez, G. & Zorba, E. (2004). Bazı takım sporlarındaki üst düzey sporcuların ergojenik yardımcıları hakkındaki bilgi ve kullanım düzeyleri, 8. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Poster Sunumu, 17-20 Kasım 2004, Antalya*.
- İnal, A.N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karagözlü, C. ve Bayarer, M. (2004). Peyniraltı suyu proteinlerinin fonksiyonel özellikleri ve sağlık üzerine etkileri. *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 41(2), 197-207.
- Lüschen, G. (2008). *Doping in sports as deviant behavior and its social control*, Ed: J. Coakley- E. Dunning, (iç): The Handbook of Sport Studies, Sage Pub, London.
- Özmerdivenli, R. ve Yıldırım, E. (2005). Profesyonel ve amatör futbolcuların eğitim düzeylerinin ergojenik yardım ve vitamin kullanım eğilimlerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 118 – 123.
- Pehlivan, A. (2005). *Sporda beslenme*. 1. Baskı, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Şahin, H.M. (2005). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Şenel, Ö., Güler, D., Kaya, İ., Ersoy, A. & Kürkçü, R. (2004). Farklı ferdi branşlardaki üst düzey Türk sporcuların ergojenik yardımcılarına yönelik bilgi ve yararlanma düzeyleri, *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2),41-47.
- Yıldıran, İ. (2000). Geleneksel yağlı güreşin, kültürel, yapısal ve bilimsel açıdan modern minder güreşiyle farklılıklarının değerlendirilmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 53-62.
- Yıldırım, Y. ve Şahin, S. (2019). Elit güreşçilerin doping ve ergojenik yardım hakkındaki bilgi ve kullanma düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 187-204.
- Werthner, P. (2019). Sport psychology for canoe and kayak. *Handbook of Sports Medicine and Science: Canoeing*, 62-70.